

Öllös László

A Katedrán és a Katedra előtt állva

1989 előtt megszoktuk, hogy az intézmények évfordulóin az alapító államot és vezetőit ünnepelték. Most azonban nem a hatalmat gyakorlókat, hanem – mondjuk ki nyíltan – magunkat ünnepeljük. A Katedra azok műve, akik alkották. Van, aki tett érte, más többet tett, és megint más még többet. Volt, aki kiötlötte, más új elképzeléseket hozott bele, vagy sokat tett egyik vagy másik területén. Ám az együttes egész csak abból áll – mivel csak abból állhat –, amit a szlovákiai magyar pedagógustársadalom benne tevékeny része összerakott. Az idők folyamán a folyóirat a nyilvános vita új terévé vált, amelyet az ötlet s a kitartó szándék hozott össze, és tart fenn mindmáig, hiszen ez az alapja a szlovákiai magyar pedagógusok szakmai önszerveződésének, valamint véleményalkotásának szilárd társadalmi igénye.

Korábban az volt a szabály, hogy az állam mondja meg, mi is a haladás, mi az, ami előremutat az iskola egészében, sőt az egyes tantárgyakon belül, és mi az, ami haladásellenes. A Katedra lett a tere, hogy maguk a pedagógusok fogalmazzák és vitassák meg, mi a jobb, mi a rosszabb az oktatásban. Szabad véleményalkotás és vita nélkül nincsen valós fejlődés, csak parancsolt menetelés. A valós fejlődés lényege ugyanis az emberek jobbá, képzetesebbé válása.

A szlovákiai magyar pedagógustársadalom maga teremtette meg ennek terét, ez pedig számos előnnyel jár. Ha az állam tette volna, akkor ellenőrizné. Így azonban nem teheti. Ha jobban belegondolunk, arra is rájövünk, hogy a magyar oktatás problémáinak megvitatása során milyen fontos szerepe van a *szabadságnak*. Hiszen itt sokról, nagyon sokról van szó. A szabadságnak nemcsak általa-

nos, hanem sajátos nemzeti vonásai is vannak. Ám szabadság csak ott van, ahol az emberek maguk teremtik meg, majd meg is tartják azt. Ennek egyik kiváló példáját ünnepeljük most, e kerek évfordulón. Vele pedig magunkat, és erre lehetünk igazán büszkék.

Hiszen különbbé akkor válunk, ha mi magunk tesszük jobbbá magunkat. Egy közösségen belül pedig nemcsak magunkat, hanem egymást is. Persze kényelmes, amikor más mondja meg, kinek mit kell tennie, vagyis a szabadság korlátozásáért cserébe pénzt ad, pozíciókat oszt, különféle erőforrásokat, politikai teret biztosít. Sokkal nehezebbnek, fárasztóbbnak tűnik, ha az érintetteknek maguknak kell megteremteni, kialakítani mindent. Bele sem gondol az ember, hogy miközben a közösségépítésbe, lap-szervezésbe mindent belead, milyen ötletei születnek, miféle képességei fejlődnek. De képes elfelejteni azt a – különböző függési viszonyok következtében kialakuló – torokszorító érzést is, ami akkor öntötte el, amikor finoman figyelmeztették, hogy mit tartalmazzon és mit ne egy-egy írása. Természetesnek veszi, hogy saját véleményéért elsősorban magának felel. Az is, természetes! Ám egyáltalán nem magától értetődő. Kisebbségi magyar véleményformálóként pláne nem.

Egyáltalán nem túlzás az az állítás, hogy az elmúlt két évtizedben megfogalmazott és megjelent sok-sok szakmai vélemény, problémafelvető és esetenként -tisztázó vita óriási jelentőséggel bírt oktatási rendszerünk egészének fejlődésében. Ez az állítás empirikus eszközökkel nehezen igazolható. Ám aki foglalkozott szellemtörténettel, jól tudja, hogy az új gondolatok, vagy akárcsak infor-

TARTALOMJEGYZÉK

H. Nagy Péter: Kedvenc könyvem: Az idő rövid története	2
Öllös László: A Katedrán és a Katedra előtt állva	3
Csicsay Alajos: Perhács János	4
Stirber Lajos: Ág Tibor emlékére	6
Stirber Lajos: Zenei nevelés	8
Stirber Lajos: Állótaps	11
Szabó Mihály Gizella: Oktatási fogalmak	12
Bohunicky Dömény Andrea: Amikor fáj a tanulás	14
Ágh Dávid: A segítők betegsége - a kiégés	15
Fekete Farkas Tímea: Játékra fel!	17
Rakottay Katalin: Mi a pálya	18
Tóth Gábor: Félévnyi fizika	19
Gáspár Norbert: A francia film története 2	20
Vízkeleti László: A szlovák nyelv oktatása	22
Slávik Edit: Cvicny test pre piatokov	23
Farkas Béla: Felkészítő gyakorlatok a matematikai tesztesre	25
Jakab Katalin: Maminti	26
Puskás Andrea: Cat in the Rain	28
Fekete Irén: Az érték és élmény nevében	30
Minisztériumi hírek	32
Iskolahírek	34
Pályázati felhívás	37

mációk gyakran csendesen, szinte rejtetten terjednek. Sokak számára az eredetük sem ismert, de a magukéva teszik, és ez a lényeg. Majd tovább adják véleményüket, meggyőződésüket. És nem kevesen új álláspontra jutnak, amit, ha elszántak, papírra is vetnek és közzétesznek.

Aki valamilyen közügy okán ragadott már tollat a kezébe, megtapasztalta, hogy nemcsak a köz látja szándéka hasznát. Először önmaga számára rakja rendbe saját gondolatait, sőt érzelmeit. Csak miután megtette ezt, akkor ereszti írását a köz véleménye elé. Az a jó, ha az nem önző, de nem is önzetlen tevékenység. Hanem mindkettő együtt. A Katedra szakmailag is értékes példája ennek. A példa azonban nemcsak belső. Örvendetes volna, ha azok is felfigyelnének rá, akik nem az oktatásban szorgoskodnak. A Katedra két évtizedének példája magyar kisebbségünk valós közösséggé válását sokban segítené.

Nekünk pedig az ünnepeléssel együtt ugyanazzal a kérdő tekintettel kellene rápillantanunk közös gyermekünkre, mind húsz esztendővel ezelőtt. Mit tegyék, hogy a következő években tovább növekedj?